

- (1) What do the workers do ?
(2) Who feeds and cleans the grubs ?
(3) How many years does the queen ant live ?
(4) Write the plural of 'worker' ?
- (B) Answer the following questions (Any four) (4)
- (1) How many rivers are there in the Gir jungle ? Name them
(2) What did Gopal do to the flies ?
(3) Why do we sing garba songs ?
(4) How much time will the shampoo take to clean the hair ?
(5) What will the robot do for the children ?
(6) Write three specialities of MEGA trains
- (C) Answer the following questions (4)
- (1) Where does the killer plant grow ?
(2) Who was Polly ?
(3) What is the another name of the river Ganga ?
(4) Who whitewashed the fence ?
- (D) Read the data and answer the questions given below it (3)

Niraj Provision Store
Name : Kavitaaben Cash Memo
 Date : 23-04-19

No.	Items	Weight	Quantity	Rate	Price
(1)	Sugar	5 Kg.	-	40	200
(2)	Coconut	1 Kg.	-	120	120
(3)	Rice	2 Kg.	-	25	50
(4)	Tea	500 gm.	-	160	80
(5)	Shampoo	-	5 Pouches	10	50
					Total 500/-

Sunday Closed

Prepared by : Kanulal

Questions :

- (1) What is the total amount of the bill ?
(2) How many items are there in the bill ?
(3) What is costlier ? Sugar or coconut ? Write the answer

Q.-4. Do as directed (15)

- (A) Make question using word given in the bracket (02)
- (1) Raj worked in the office. (Where)
(2) Mr. Desai delivered a lecture in the hall. (who)

(B) Make meaningful sentence	(2)
(1) forest	
(2) happy	
(C) Arrange the words and make meaningful sentence	(2)
(1) also animals our are friends.	
(2) youthful it is a dance very.	
(D) Change the sentence into simple present tense.	(1)
(1) Neha played kho-kho.	
(E) Change the sentence into simple future tense	(1)
(1) They bought a new car last year.	
(F) Answer the question in full sentence	(1)
(1) Do they allow you to call your parents ? (Yes)	
(G) Make inversion question	(1)
(1) Hitansh plays chess every Sunday	
(H) Where do you hear the following sentences.	(2)
(1) Take the injured man to the x-ray room _____	
(2) Now Ms. Rajlaxmi and Mr. Rajgopal will perform
Bharatnatyam _____	
(I) Make negative sentence using word given in the bracket	(2)
(1) Aman likes to watch cartoons (films)	
(2) Rudra and Heer water the plants (trees)	
(J) Correct the sentence grammatically	(1)
(1) We were grow sugarcane this year.	
Q.-5.(A) Complete the dialogue using words given in bracket
(4)
(From, Rs. 1000, What can I do for you ?
Filled up a passbook, an SD account)	
Nil : May I come in, sir ?	
Manager : yes, you may _____	
Nil : I want _____ to be opened in the bank	
Manager : OK, take this _____ fill in the details	
Nil : _____ the form	
Manager : good	

(B) Write an essay (Any One) (6)

(1) My Best Friend

Points : (Your friend's name their qualities their hobbies-How they inspire you ? your feeling for him/her)

(2) A Soldier

Points : (A familiar figure-his uniform-his qualities-his training - protect the country-lonely life)

(3) Our state Gujarat

Points : (Its place-direction-main cities attraction-culture -popular festivals-people-food-clothes etc.)

ધોરણ - ૭

અભ્યાસક્રમ પ્રથમ સત્ર 2019-20

વિષય : વિજ્ઞાન

માસ	પ્રકરણ	પ્રયોગ	પ્રોજેક્ટ કાર્ય
જૂન	(1) વનસ્પતિમાં પોષણ (Nutrition in Plants)	(1) વનસ્પતિમાં પ્રકાશસંશોધણાની હાજરી દર્શાવતો પ્રયોગ વર્ણવો.	(1) પણ્ઠોથી બનાવવી. (2) નજીકના ગ્રીન હાઉસની મુલાકાત લઈ માહિતી એકત્ર કરવી.
જુલાઈ	(2) પ્રાણીઓમાં પોષણ (Nutrition in Animals) (3) રેસાથી કાપડ સુધી (Fibre to Fabric) (4) ઉષ્મા (Heat)	(2) ઉષ્માનું પ્રસારણ વધુ ગરમ પદાર્થ તરફથી ઓછા ગરમ પદાર્થ તરફ થાય છે.	(3) મનુષ્યના પાયનતંત્રનો ચાર્ટ તૈયાર કરવો. (4) રેશમના કીડા, તેમનું જીવનયક અને જુદા જુદા પ્રકારના રેશમની માહિતી એકત્ર કરવી. (5) દરિયાઈ પવન અને ભૂમિગત પવન વચ્ચેનો તંશાવત દર્શાવતો ચાર્ટ તૈયાર કરવો.
ઓગષ્ટ	(5) એસિડ બેઇઝ એ ક્ષાર (Base Acids and Salt)-Acids, Bases (6) ભौતિક અને રાસાયણિક ફેરફારો. (Physical and Chemical Changes)	(3) એસિડ અને બેઇઝ વચ્ચે થની તટસ્થીકરણની પ્રક્રિયા સમજાતો પ્રયોગ વર્ણવો. (4) લોંખ પર કોપર સલ્ફટના ગ્રાવણની અસર તપાસવી.	
સપ્ટેમ્બર	(7) હવામાન, આખોહવા અને અને આખોહવાની સાથે પ્રાણીઓનું અનુકૂલન (Weather, Climate & Adaptation of animals to climate) (8) પવન, વાવાઝેઠું અને ચક્કવાત (8) (Winds, Storms and Cyclones)	(8) હવા દબાણ કરે છે સાબિત કરવું.	(6) એક અઠવાડિયાનું તાપમાન નોંધી ગાફ તૈયાર કરવો. (7) પ્રાણીઓના અનુકૂલનનો ચાર્ટ તૈયાર કરવો.
ઓક્ટોબર	(9) ભૂમિ (Soil)		

ધોરણ - 7 અભ્યાસક્રમ દ્વિતીય સત્ર - 2019-20 વિષય : વિજ્ઞાન

માસ	પ્રકરણ	પ્રથોગ	શિક્ષણકાર્ય/પ્રોજેક્ટ
નવેમ્બર ડિસેમ્બર	(10) સંજીવોમાં શ્વસન (Respiration in Organisms)	—	(1) શાસોચ્છવાસની પ્રક્રિયા દર્શાવતું મોડેલ તૈયાર કરવું.
	(11) પ્રાણીઓ અને વનસ્પતિઓમાં વહન. (Transportation in animals & plants)	—	(2) 'ECG' ની માહિતી એકીની કરી ચાર્ટ બનાવવો.
	(12) વનસ્પતિમાં પ્રજનન (Reproduction in plants)	—	—
અન્યુઆરી	(13) ગતિ અને સમય (Motion and Time)	(1) સાદા લોલકનો આવર્તકણ શોધવો.	(3) રેન ઘડી બનાવવી. (4) જળ ઘડી બનાવવી.
	(14) વિદ્યુત પ્રવાહો અને તેની અસરો (Electric Current and its Effect)	(2) વિદ્યુત પ્રવાહની ચુંબકીય અસર તપાસવી (3) હોક્કાયંત્રની સોય પર વિદ્યુત પ્રવાહની અસર તપાસવી.	—
ફેબ્રુઆરી	(15) પ્રકાશ (Light)	(4) પ્રકાશ સીધી રેખામાં ગતિ કરે છે.	(5) સાત રંગોવાળી ચકરડી બનાવવી.
	(16) પાણી એક અમૃત્ય સ્ત્રોત (Water a Precious Resource)	(5) પ્રિઝમ વડે પ્રકાશનું વિભાજન કરવું.	(6) લૂભિ જળસ્તર વિશે માહિતી એકીની કરી પ્રોજેક્ટ તૈયાર કરવો.
	(17) જંગલો આપણો જીવાદોરી (Forest our Lifeline)	— —	(7) જુદા જુદા પ્રકારની વનસ્પતિની યાદી તૈયાર કરી લાક્ષણિકતાની નોંધ કરવી.
માર્ચ	(18) દૂષિત પાણીની વાર્તા (Waste Water Story)	—	(8) જળ શુદ્ધિકરણની વિવિધ પદ્ધતિઓ અને પ્લાનની માહિતી મેળવી પ્રોજેક્ટ તૈયાર કરવો.

ધોરણ : ૭

પ્રજ્ઞનપત્રનું માર્ગખ્રદાયક – 2019-20

વિષય : વિજ્ઞાન

અભ્યાસક્રમ : જૂન થી ઓક્ટોબર

કુલ-૮૦

- પ્ર. 1 નીચેના દરેક પ્રશ્નના જવાબ માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી તેનો કુમ–અક્ષર માં લખો. (20)
- પ્ર. 2 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (ગમે તે પાંચ) (10)
- પ્ર. 2 (બ) નીચેના વિધાનો ખરા હોય ‘√’ અને ખોટા હોય તો ‘×’ ની નિશાની કરો. અથવા જોડકાં જોડો. (05)
- પ્ર. 3 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (ગમે તે પાંચ) (10)
- પ્ર. 3 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક શબ્દમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (05)
- પ્ર. 4 (અ) વैજ્ઞાનિક કારણો આપો. ગમે તે ત્રણ. (06)
- પ્ર. 4 (બ) તરફાવતના બે મુદ્રા લખો. (ગમે તે ત્રણ) (06)
- પ્ર. 4 (ક) નામનિર્દેશવાળી આકૃતિ દોરો. / આકૃતિમાં દર્શાવેલ ભાગોના નામ લખો. (03)
- પ્ર. 5 (અ) નામ–નિર્દેશવાળી આકૃતિ સહ પ્રયોગનું વર્ણવો. (05)
- પ્ર. 5 (બ) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (06)
- પ્ર. 5 (ક) વ્યાખ્યા/સિદ્ધાંત/ઉપયોગ/વર્ગીકરણ કરો. (02)
- પ્ર. 5 (સ) મૌલિક પ્રશ્નનો જવાબ લખો. (02)

પ્રથમ સત્ર નમૂનાનું પ્રશ્નપત્રનું
(જૂન થી ઓક્ટોબર)

પ્ર.૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી તેનો ક્રમાંકાર <input type="text"/> માં લખો.		(20)
(1) વનસ્પતિને તેની પ્રકાશસંશોષણ (photosynthesis) ની કિયામાં કયા ઘટકની જરૂર નથી ?	☐	
(A) સૂર્યપ્રકાશ (B) હરિત દવ્ય (Chlorophyll)		
(C) કાર્બનડાયોક્સાઈડ (D) ઓક્સિજન		
(2) નીચેના પૈકી કઈ વનસ્પતિ કીટાહારી (Insectivorous) છે ?	☐	
(A) કળશપર્ષ (Pitcher) (B) લાઇટન (Lichen)		
(C) મશરૂમ (Mushroom) (D) લીલ (Algae)		
(3) જીબનું ટેરવું કયો સ્વાદ જલ્દી પારખે છે ?	☐	
(A) ખાટો (B) ખારો (C) કડવો (D) ગળ્યો		
(4) પ્રોટીનનું (Protein) પાચન (Digestion) થઈ કયો સરળ પદાર્થ બને છે ?	☐	
(A) ગ્લુકોઝ (Glucose) (B) સેલ્યુલોઝ (Cellulose)		
(C) ફિટિ એસિડ (Fatty Acid) (D) એમિનો એસિડ (Amino Acid)		
(5) નીચે આપેલા પ્રાણીમાંથી કયું પ્રાણી ઊન આપતું નથી ?	☐	
(A) યાકી (B) બકરી (C) ઊઠ (D) ઘાટાવાળવાળો ફૂતરો		
(6) ટથાર એ શાની જાત છે ?	☐	
(A) રેશમ (Silk) (B) ઊન (wool) (C) સૂતર (D) શાણ		
(7) કયા રંગની વस્તુ ઉભાનું સૌથી વધુ શોષણ કરે છે ?	☐	
(A) સફેદ (B) લીલા (C) લાલ (D) કાળા		
(8) નીચેનામાંથી કયો પદાર્થ ઉભાવહનની (Conduction) ની રીતથી ગરમ થાય છે ?	☐	
(A) દૂધ (B) પાણી (C) હવા (D) લોખંડ		
(9) નીચેના પૈકી કયું તત્ત્વ (Natural Solution) દ્રાવણ છે ?	☐	
(A) ચૂનાનું દ્રાવણ (B) બેકિંગ સોડાનું દ્રાવણ		
(C) વિનેગરનું દ્રાવણ (D) ખાંડનું દ્રાવણ		
(10) જઠરમાં (Stomach) ખોરાકના પાચનમાં (Digestion) મદદરૂપ એસિડ કયો છે ?	☐	
(A) સાઈટ્રિક એસિડ (B) હાઇડ્રોક્લોરિક એસિડ		
(C) ફોર્મિક એસિડ (D) એસિટિક એસિડ		

- (11) નીચેનામાંથી ક્યો ભૌતિક (Physical Changes) ફેરફાર છે ?
- (A) કોલસાની સળગવાની કિયા (B) પ્રકાશસંશોષણાની કિયા
- (C) ખોરાકના પાચન (Digestion of Food) ની કિયા (D) પાણીની વરણ
- (12) બેંકિંગ સોડાને વિનેગર સાથે મિશ્ર કરતા ક્યો વાયુ ઉત્પન્ન થાય છે ?
- (A) ઓક્સિજન (B) કાર્બન ડાયોક્સાઇડ (C) હાઇડ્રોજન (D) નાઇડ્રોજન
- (13) દિવસનું મહત્તમ (Maximum Temperature) તાપમાન ક્યારે હોય છે ?
- (A) સવારે (B) બપોરે (C) સાંજે (D) રાત્રે
- (14) ધૂવ પ્રદેશની (Polar Region) નજીક આવેલો દેશ નીચેના પૈકી ક્યો છે ?
- (A) બ્રાઝિલ (B) કેન્યા (C) યુગાન્ડા (D) અલાસ્કા
- (15) ચક્કવાત (Cyclone) અંગેની ચેતવણીની જહેરાત કેટલા કલાક પહેલા કરવામાં આવે છે ?
- (A) 6 કલાક (B) 12 કલાક (C) 24 કલાક (D) 72 કલાક
- (16) ઢંડી હવા ગરમ હવા કરતા કેવી હોય છે ?
- (A) ભારે (B) હલકી (C) ધીમી (D) લેજવાળી
- (17) ક્યા પ્રકારની ભૂમિના કણો વર્ષ્યેથી પાણી સરળતાથી નીચે આવે છે ?
- (A) ચીકણી ભૂમિ (Clayey) (B) ગોરાડુ ભૂમિ (Loamy)
- (C) રેતાળ અને ગોરાડુ (Sandy) (D) ફળદુપ જમીન
- (18) નીચેનામાંથી ક્યા પ્રકારની ભૂમિ ઘઉ અને ચણાના પાક માટે યોગ્ય છે ?
- (A) માત્ર રેતાળ (Snady) (B) માત્ર ગોરાડુ (Loany)
- (C) રેતાળ અને ગોરાડુ (D) ચીકણી અને ગોરાડુ
- (19) ભૂમિની ફળદુપતા તેના ક્યા ઘટકને આભારી છે ?
- (A) ખનીજ દવ્ય (B) સેન્ટ્રિય પદાર્થ (Humul)
- (C) પિતૃપથર (D) ભૂમિના કણોનું કદ
- (20) નીચેના પૈકી સૌથી વધુ વિનાશક કોણ છે ?
- (A) મોસમી પવનો (B) વંટોળ (Tornadoes)
- (C) ગાજવીજ સાથેનો વરસાદ (D) ચક્કવાત (Cyclones)

પ્ર. ૨ (અ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (ગમે તે પાંચ) (10)

- (1) સજ્જવોને ખોરાક લેવાની જરૂર શા માટે હોય છે ?
- (2) પિતા (Bile) ક્યા ઉત્પન્ન થાય છે ? ખોરાકના ક્યા ઘટકનું (Digestion) પાચન કરવા માટે તે જવાબદાર છે ?
- (3) રેશમના કીડાના (silk moth) જીવનચક્ષક્રણી (Life Cycle) ની અવસ્થાઓ જણાવો.
- (4) કિલનીકલ થરમોમીટરનો ઉપયોગ કરતાં પહેલા સાવચેતીશી થરમોમીટરને (Thermometer) જાટકો શા માટે આપવામાં આવે છે ?
- (5) નિસ્યંદિત પાણી (Distillwater) ક્યાં ઉત્પન્ન થાય છે ?
- (6) લોખંડના દરવાજાને રંગવાથી તેને કેવી રીતે કાટ (Rust) લાગવાથી ભચાવી શકાય છે ?

**(બ) નીચેના વિધાનો ખરા હોય '✓' અને ખોટા હોય તો '✗' ની નિશાની કરો.
અથવા જોડકાં જોડો.** (05)

- (1) પાચન (Digestion) ક્રિયા રાસાયણિક પ્રક્રિયા (Chemical reaction) છે.
- (2) શૂન્યાવકાશમાં કોઈપણ રીતે ઉષ્માનું (Transfer of heat) પ્રસરણ થઈ શકતું નથી.
- (3) કોશેટા (Cocon) માંથી રેશમના (Silk) રેસા મેળવવાની ક્રિયાને સિલ્વિકલયર કહે છે.
- (4) નાનું આંતરું મોટા આંતરડા (Large intestine) કરતાં લંબાઈમાં નાનું છે.
- (5) મૂળ (Root) ને વનસ્પતિનું રસોડું કહે છે.

પ્ર. ૩ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (ગમે તે પાંચ) (10)

- (1) ભૂમિની (Soil) અગત્યતા જણાવો.
- (2) ચક્કવાત (Cyclone) એટલે શું ?
- (3) ગરમ અને જેજવાળી આબોદવા કોને કહેવાય છે ?
- (4) સ્ફટિક (Crystall) સ્વરૂપમાં જોવા મળતાં પદાર્થના ચાર નામ લખો.
- (5) તટસ્થ પદાર્થો (Natural) એટલે શું ? બે ઉદાહરણ લખો.
- (6) ધન (solid) પદાર્થોમાં થતું ઉષ્માવહન (conduction) સમજાવો.

પ્ર. ૩ (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક શાદેમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (05)

- (1) વરસાદ માપવા માટે કયું સાધન વપરાય છે ?

- (2) પવનની હિશા માપવા માટે કયું સાધન વપરાય છે ?
 (3) ખડકો તૂટવા માટે કઈ કિયા જવાબદાર છે ?
 (4) મૂળા એ શાની એક જ્ઞાત છે ?
 (5) પોટેશિયમ પરમેઝેનેટ ઓગાળેલા પાણીનો રંગ કેવો હોય છે ?
 (6) વિનેગરમાં કયો એસિડ હોય છે ?
- પ્ર. ૪ (અ) વૈજ્ઞાનિક કારણો આપો. (ગમે તે ગ્રાણી)** (06)
- (1) લીલ (Algae) સ્વયંપોષી (Autotrophic)વનસ્પતિ છે.
 (2) ખોરાક ખૂબ ચાવીને ખાવો જોઈએ.
 (3) ધૂવ પ્રદેશ (polur region) માં વસતા રીછ સફેદ રંગના હોય છે.
 (4) જંગલવાળા વિસ્તારની ભૂમિનું ધોવાણ ઓછું થાય છે.
- (બ) તફાવતના જે મુદ્દા લખો. (ગમે તે ગ્રાણી)** (06)
- (1) રેતાળ ભૂમિ (sandy soil) અને ગોરાહુ ભૂમિ (Loamy soil)
 (2) ઉધ્માનયન (convection) અને ઉધ્માવઢન (Conduction)
 (3) પરોપજીવી (parasite) મૃતોપજીવી (Sapro trophs)
 (4) કુદરતી રેસા અને કૃત્રિમ રેસા.
- પ્ર. ૫ (અ) અમીલાની નામનિર્દેશનવાળી આફ્ક્રતિ દોરો.** (03)
- (1) લોખંડ પર કોપર સલ્ફેટના દ્રાવણની અસર તપાસતા પ્રયોગનું આફ્ક્રતિસહ વર્ણન કરો.
- (બ) દુંકનોંઘ લખો. (ગમે તે બે)** (06)
- (1) પ્રકાશસંશૈષણની કિયા (Photosynthesis)
 (2) તટસ્થીકરણ (ઉદાહરણ સહિત) (Naturalization)
 (3) વિષુવૃતીય (Tropical rainforest) વર્ષાવનના પ્રદેશમાં હાથીના અનુકૂલનો (Adaptution)
- (ક) વ્યાખ્યા લખો. (ગમે તે બે)** (02)
- (1) પોષણ (Nutrition)
 (2) બર (Burr)
 (3) ચક્કવાત (Cyclone)
- (સ) ગાજવીજ સાથેના વાવાડોડા (Thunder Storms) વખતે કઈ સાવચેતી રાખવી જોઈએ ?** (02)

ધોરણ : ૭ ડિલિયસન્પ્રેજન્પત્રનું માળખુ - 2019-20
 વિષય : વિજ્ઞાન અભ્યાસક્રમ - જૂનથી માર્ચ કુલગુણા-૭૦

- પ્ર. 1 નીચેના દરેક પ્રશ્નના જવાબ માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી તેનો ક્રમ-અક્ષર માં લખો. (15)
- પ્ર. 2 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (ગમે તે પાંચ) (10)
- પ્ર. 2 (બ) નીચેના વિધાનો ખરા હોય '✓' અને ખોટા હોય તો '✗' ની નિશાની કરો. અથવા જોડકાં જોડો. (05)
- પ્ર. 3 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (ગમે તે પાંચ) (10)
- પ્ર. 3 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક શબ્દમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (05)
- પ્ર. 4 (અ) વૈજ્ઞાનિક કારણો લખો. (ગમે તે ત્રણ) (06)
- પ્ર. 4 (બ) તર્ફાવતના બે-બે મુદ્દા લખો. (ગમે તે ત્રણ) (06)
- પ્ર. 4 (ક) નામનિર્દેશવાળી આકૃતિ દોરો. / આકૃતિમાં દર્શાવેલ ભાગોના નામ લખો. (03)
- પ્ર. 5 (અ) નામ-નિર્દેશવાળી આકૃતિ સહ પ્રયોગ વર્ણવો. (05)
- પ્ર. 5 (બ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક)
 અથવા
 વ્યાખ્યા/સિદ્ધાંત/ઉપયોગ/વર્ગીકરણ કરો. (03)
- પ્ર. 5 (ક) મૌલિક પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (02)

દ્વિતીય સત્ર નમૂનાનું પ્રશ્નપત્રનું
અભ્યાસક્રમ : જૂન થી માર્ચ

પ્ર.૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માટે આપેલા કિલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી તેનો ક્રમાંકના માં લખો. (15)

- (1) વનસ્પતિને તેની પ્રકાશ (photosynthesis) સંશોધણાની પ્રક્રિયામાં ક્યા ઘટકની જરૂર નથી ?
 (A) કાર્બનડાયોક્સાઈડ (B) હરિત દ્વય (Chlorophyll)
 (C) ઓક્સિજન (D) સૂર્યપ્રકાશ
- (2) થરમોપીટરમાં કયું પ્રવાહી વપરાય છે ?
 (A) કેરોસીન (B) મરક્ક્યુરી (C) પાણી (D) સિપરિટ
- (3) બેંકિંગ સોડાને વિનેગર સાથે મિશ્ર કરતા કયો વાયુ ઉત્પન્ન થાય છે ?
 (A) હાઈટ્રોજન (B) ઓક્સિજન (C) નાઈટ્રોજન (D) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ
- (4) ચક્કવાત (Cyclone) અંગેની ચેતવણીની જાહેરાત કેટલા કલાક પહેલા કરવામાં આવે છે ?
 (A) 6 કલાક (B) 12 કલાક (C) 24 કલાક (D) 72 કલાક
- (5) પ્રોટીનનું પાચન (Digestion) થઈ કયો સરળ પદાર્થ બને છે ?
 (A) એમિનો એસિડ (B) ફાટિ એસિડ (C) ગ્લુકોઝ (D) સેલ્યુલોજ
- (6) ભૂમિ (soil) ના ક્યા સ્તરને મધ્યસ્તર કહે છે ?
 (A) A સ્તર (B) B સ્તર (C) C સ્તર (D) આધારખડક
- (7) રૂધિર (Blood) નો કયો ઘટક હીમોગ્લોબીન (Hemoglobin) ધરાવે છે ?
 (A) રક્તકણા (Red blood cell) (B) રૂધિર રસ
 (C) શૈતકણા (White blood cell) (D) રૂધિર કણિકાઓ
- (8) 1 નેનો સેકન્ડ એ 1 સેકન્ડનો કેટલામો ભાગ છે ?
 (A) દસ હજારમો ભાગ (B) દસ લાખમો ભાગ
 (C) એક કરોડમો ભાગ (D) એક અબજમો ભાગ
- (9) બીજના રેસા શાના બનેલા છે ?
 (A) કાર્બોલિટ (B) ચરબી (C) પ્રોટીન (D) સેલ્યુલોજ
- (10) લીધુનો રસ ક્યા પ્રકારનો પદાર્થ છે ?
 (A) એસિડ (acid) (B) બેઇઝ (Base) (C) નટસ્થ (Neutral) (D) શાર (salt)
- (11) અણસિયું શાના દ્વારા શ્વસન (Respiration) કરે છે ?
 (A) શ્વાસનથી (Tracheae) (B) ફેફસાં (Lungs)
 (C) ત્વચા (D) શ્વસન ઇન્ફ્રો (spiracles)

- (12) ભારતમાં કુલ ક્ષેત્રના કેટલા ટકા વિસ્તાર જંગલો છે ?
- (A) 10% (B) 75% (C) 50% (D) 21%
- (13) સમતલ અરીસામાં કેવું પ્રતિબિંબ (Image) મળે છે ?
- (A) વાસ્તવિક (B) ચતુર્ભુજ (C) આભાસી (D) વસ્તુના પરિમાણ જેટલું
- (14) મીઠા જળની માત્રા પૃથ્વી પર પ્રાપ્ત પાણીની કુલ માત્રાના કેટલા ટકા છે ?
- (A) 5% (B) 0.04% (C) 0.006% (D) 71%
- (15) ગટરના પાણીમાં કઈ અશુદ્ધિ કાર્બનિક અશુદ્ધિ નથી ?
- (A) યુરિયા (B) રાસાયણિક ખાતર (C) પ્રાણીઓનો કચરો (D) માનવ મળ
- પ્ર. ૨ (અ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (ગમે તે પાંચ)** (10)
- (1) સજીવોને ખોરાક લેવાની જરૂર શા માટે હોય છે ?
- (2) ઉન માટે ઉછેરવામાં આવતા ઘેટાં ને કેવો ખોરાક આપવો જોઈએ ?
- (3) લોખંડના દરવાજાને રંગવાથી તેને કેવી રીતે કાટ લાગવામાંથી બચાવી શકાય છે ?
- (4) પુષ્પમાં ફલન (Fertilisation) ની પ્રક્રિયા કેવી રીતે જોવા મળે છે ?
- (5) પર્શરંધ્ર (stomata) એટલે શું ? પર્શરંધ્રના બે કાર્યો આપો.
- (6) પહેલાના સમયમાં ઘડિયાળ ન હતી ત્યારે લોકો સમયનું માપન કેવી રીતે કરતા હતા ?
- (બ) નીચેના વિધાનો ખરા હોય '✓' અને ખોટા હોય તો '✗' ની નિશાની કરો.** (05)
- (1) પાંદામાંથી ખાતર બનવું એ રાસાયણિક ફેરફાર (Chemical change) છે.
- (2) વીસ્ટ એ બહુકોષી સજીવ છે.
- (3) પ્રાણીઓની વિવિધતા જંગલના વૃક્ષો અને પુનર્વિકાસ માટે જરૂરી છે.
- (4) ટાંકામાં કે પ્રવાહીમાં હવા ઉમેરવા યાંત્રિક ફિલ્ટર વપરાય છે.
- (5) પવન ઉત્પન્ન થવાનું મુખ્ય કારણ પૃથ્વીનું પરિભ્રમણ છે.
- પ્ર. ૩ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ટુંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ)** (10)
- (1) રસાંકુરો (villi) એટલે શું ? તેનું સ્થાન અને કાર્ય જણાવો.
- (2) ઝુગર્ભજળની પુનઃપત્રિ કેવી રીતે થાય છે ?
- (3) સ્પર્ધાના અંતમાં રમતવીર સામાન્ય પરિસ્થિતિની સરખામણીએ શા માટે ઝડપી અને ઊડા થવાસ લે છે ?
- (4) જંગલો (Forest) પૂરને કેવી રીતે રોકે છે ? તે સમજાવો.

- (5) વેસ્ટ વોટર ટ્રીટમેન્ટ પ્લાન્ટમાં વપરાતા બાર સ્કીનનાં કાર્યો સમજવો.
 (6) ચક્કવાત (cyclone) વડે ઉદ્ભવની પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા માટે કયા આયોજનો જરૂરી છે ?

પ્ર. ૩ (બ) નીચેના પ્રશ્નોના એક શાદેમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (05)

- (1) નાના આંતરડાના શરૂઆતના ભાગને શું કહે છે ?
 (2) રેશમ મેળવવા માટે રેશમના કીડા (silk moth) ઉછેરવાના ઉદ્યોગને શું કહે છે ?
 (3) મીઠાનું રાસાયણિક નામ જણાવો.
 (4) ભૂમિ (soil) માં રહેલા સરેલા મૃત ઘટકોને શું કહે છે ?
 (5) વિદ્યુત ઘંટડી (Electric bell) વિદ્યુત પ્રવાહની કઈ અસર પર કાર્ય કરે છે ?
 (6) માધ્યલી શાના દ્વારા શસન કરે છે ?

પ્ર. ૪ (અ) વૈજ્ઞાનિક કારણો આપો. (ગમે તે ત્રણ) (06)

- (1) વાહનોની હેડલાઇટમાં અંતર્ગોળ અરીસો (concave mirror) વપરાય છે.
 (2) ઊનાળામાં સાઈકલની ટ્યૂબ કયારેક ફાટી જાય છે.
 (3) જંગલવાળા વિસ્તારની ભૂમિ (soil) નું ધોવાણ ઓછું થાય છે.
 (4) લીલ સ્વયંપોષી (Autrophic) વનસ્પતિ છે.

(બ) તફાવતના બે મુદ્દા લખો. (ગમે તે ત્રણ) (06)

- (1) નિયમિત ગતિ (Uniform motion) અનેઅનિયમિત ગતિ (Non-Uniform motion)
 (2) બર્ઝિંગોળ લેન્સ (convex lens) અને અંતર્ગોળ લેન્સ (concave mirror)
 (3) ઉષ્મા વહન (conduction) અને ઉષ્મા નયન (Convection)
 (4) એસિડ અને બેંઝ

(ક) મનુષ્યના ઉત્સર્જન તંત્ર (Excretory system) ની નામનિર્દેશવાળી આકૃતિ દોરો. (03)

પ્ર. ૫ (અ) ‘વિદ્યુતપ્રવાહની ચુંબકીય અસર’(magnetic effect of electric current) (05)
 તપાસવી.’ પ્રયોગ નામનિર્દેશવાળી આકૃતિસહિત વર્ણવો.

(બ) ટૂંકનોંધ લખો ગમે તે એક) (03)

- (1) વનસ્પતિમાં શસનક્રિયા
 (2) વિષુવૃતીય વર્ખવનના પ્રદેશોની વિશેષતા
 (ક) જો તમને બગીચાની રખેવાળી માટે રાખ્યા હોય તો તમે પાણીનો ઓછામાં ઓછો ઉપયોગ કેવી રીતે કરશો ? (02)

घोरणा - ७		अन्यासकम प्रथम सत्र 2019-20		विषय : हिन्दी
मास	गद्य	पद्य	व्याकरण	निबंध
जुन	1. चित्र के संग संग (चित्रपाठ)	2. तब यद तुम्हारी आती है । (मु.पा.)	शब्दकोश के क्रम	वर्षांक्षतु
जुलाई	3. कुते की वफादारी 4. कथनी और करनी	—	लिंग परिवर्तन संज्ञा, व्यक्तिवाचक संज्ञा जातिवाचक संज्ञा वचन-परिवर्तन	मेरा प्रिय प्राणी
अगस्त	6. डो. विक्रम साराभाई	5. हिन्द देश के निवासी (मु. पा.)	कहावत का अर्थ विरामचिह्न की पहचान भाववाचक संज्ञा समूहवाचक संज्ञा	मेरा प्रिय वैज्ञानिक
सितम्बर	7. ढूँढते रह जाओगे	8. दोहा अष्टक	सर्वनाम - पुण्यवाचक निजवाचक निवृत्त संख्यावाचक आनीष्टवाचक	मेरा देश - भारत
अक्टूबर	पुनरावर्तन		प्रश्नवाचक सर्वनाम संबंधवाचक सर्वनाम	गद्यार्थ ग्रहण

घोरणा - ८		अन्यासकम द्वितीय सत्र 2019-20		विषय : हिन्दी
मास	गद्य	पद्य	व्याकरण	निबंध
नवम्बर	2. हम भी बने महान	1. बेटी (मु. पा.)	वचन विशेषण	मेरा प्रिय शिक्षक
दिसम्बर	3. सच्चा हीरा 4. देशके नाम संदेश	—	विशेषण के प्रकार	सैनिक की आत्मकथा
जनवरी	6. मालवजी फौजदार	7. धरती की शान (मु. पा.)	कहावते काल और उसके प्रकार	पत्र - लेखन
फरवरी	7. बढ़े कहानी 8. मुस्कान के मोती 9. समय-सारणी	—	शब्दभेद अर्थपूर्ण वाक्य बनाइए ।	कहानी लेखन
मार्च	10. अंदाज अपना अपना पुनरावर्तन	—	लिंग-परिवर्तन	समय का महत्व

घोरणा - ७ अभ्यासक्रम प्रथम सत्र - 2019-20 विषय : हिन्दी
 प्रश्नपत्रनुं मार्गभु - 2019-20 कुल गुणा : ८०

- प्र. 1 पाठ्यपुस्तक के आधार पर नीचे दिए गए विधानों के सही (20)
 विकल्प चुनकर उसके क्रम अक्षर को में लिखिए।
- प्र. 2 (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए। (06)
 (किन्हीं तीन)
 (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-दो वाक्यमें लिखिए (05)
 (किन्हीं पाँच)
 (क) निम्नलिखित पात्र-परिचय लिखिए। (किन्हीं एक) (02)
- अथवा
- टिप्पणी लिखिए।
- (ड) सही जोड़ मिलाइए। (02)
- प्र. 3 (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए। (04)
 (किन्हीं दो)
 (ब) निम्नलिखित प्रश्नो के एक-दो वाक्य में उत्तर लिखिए। (किन्हीं चार) (04)
 (क) निम्नलिखित काव्यपंक्ति पूर्ण कीजिए। (02)
- अथवा
- काव्यपंक्ति का भावार्थ लिखिए।
- प्र. 4 सुचना के अनुसार कीजिए। (व्याकरण) (15)
- प्र. 5 (अ) निम्नलिखित विषयों में से किसी एक विषय पर निबंध लिखिए। (08)
 (ब) निम्नलिखित रूपरेखा के आधार से कहानी लिखकर शीर्षक दीजिए। अथवा (05)
 निम्नलिखित विषय पर पत्रलेखन कीजिए।
 (क) निम्नलिखित परिच्छेदको पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखिए।(05)
 (ड) निम्नलिखित परिच्छेद का राष्ट्रभाषा में अनुवाद कीजिए।(02)

प्र. 1 पाठ्यपुस्तक के आधार पर नीचे दिए गए विधानों के सही (20)

विकल्प चुनकर उसके क्रम को में लिखिए।

(1) 'चित्र के संग-संग' चित्रपाठ के चित्र में कितने पेड़ हैं ?

(A) एक (B) दो (C) तीन (D) चार

(2) 'चित्र के संग-संग' चित्रपाठ के चित्र के खंभे पर कौन सा पंखी बैठा है ?

(A) तोता (B) कौआ (C) मोर (D) कोयल

(3) दरवाजे खोलकर कौन दुनिया पर मुसकाता है ?

(A) लड़कियाँ (B) कलियाँ (C) पंछी (D) कलम

(4) 'तब याद तुम्हारी आती है।' कवितामें कवि को प्रकृति की शोभा देखकर किसकी याद आती है ?

(A) माता (B) शिक्षक (C) पिता (D) सिरजनहार प्रभु

(5) राधनपुर गुजरात के कौन से जिले में आया है ?

(A) सुरत (B) पाटण (C) अहमदाबाद (D) राजकोट

(6) बनजारा किस पर गाँवों का माल-सामान लादकर शहरों में ले जाता था ?

(A) ऊँट (B) गधा (C) हाथी (D) घोड़े

(7) बनजारे ने शोठ को उसकी पूरी रकम कब चूकाने का वादा किया ?

(A) एक महिने में (B) एक साल में

(C) दो साल में (D) दो महिने में

(8) ईश्वरने किसे अन्य प्राणियों से श्रेष्ठ बनाया है ?

(A) मनुष्य (B) हाथी (C) बंदर (D) कुत्ता

(9) एक सज्जन अपने आठ वर्षीय पोते के साथ किसका बिल जमा करने गए थे ?

(A) टेलिफोन (B) अस्पताल (C) जल-बिजली (D) दुकान

- (10) बस्ती के बीच में सरकारने क्या बनाने की जगह छोड़ रखी थी ?
 (A) घर (B) ऑफिस (C) पार्क (D) मंदिर
- (11) कूक किसकी न्यारी है ?
 (A) तोता (B) कोयल (C) मेना (D) कबूतर
- (12) सभी फूल कहाँ एक होते हैं ?
 (A) पेड़ पर (B) पौधे पर (C) माला में (D) नदी में
- (13) डो. विक्रम साराभाई का जन्म कहाँ हुआ था ?
 (A) सुरत (B) बडौदा (C) मुंबई (D) अहमदाबाद
- (14) डो. विक्रम साराभाई ने मेट्रिक की परीक्षा कब पास की थी ?
 (A) 1930 (B) 1934 (C) 1961 (D) 1947
- (15) डो. विक्रम साराभाई की पत्नी का नाम क्या है ?
 (A) सरलादेवी (B) मृणालिनी (C) कमलादेवी (D) सुहासिनी
- (16) पानी का बाप और बेटा कौन है ?
 (A) तालाब (B) बादल (C) मनुष्य (D) पेड़
- (17) खुली रात मे कौन पैदा होती है और हरी घास पर सोती है ?
 (A) बारिश (B) लड़की (C) परी (D) आँस
- (18) पूँछ पकड़कर खींचने से किसका सह उजाला होता है ?
 (A) कुत्ते (B) सूरज (C) माचीस की टिल्ली (D) चाँद
- (19) कबीरजीने बडे लोगो को किसका उदाहरण दिया है ?
 (A) आम का पेड़ (B) खजूर का पेड़
 (C) नीम का पेड़ (D) बरगड़ का पेड़
- (20) 'संसार में भाँति-भाँति के लोग' होने की बात कौन से कविने की है ?
 (A) कबीर (B) रहीम (C) तुलसीदास (D) रामनरेश त्रिपाठी

प्र. २ (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए। (किन्हीं तीन) (06)

- (1) टायर फाटने पर क्या क्या हुआ ?
 - (2) फूल सबको अच्छे क्यों लगते हैं ?
 - (3) विक्रम साराभाईने खुद अपने नाम खुद क्यों चिट्ठियाँ लिखी थीं ?
 - (4) सेठ ने कुत्ते को क्यों मुक्त कर दिया ?
- (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-दो वाक्य में उत्तर लिखिए। (04)
(किन्हीं पाँच)

- (1) ट्यूब में हवा कब और क्यों भरी जाती है ?
- (2) मकान मालिक बार-बार किराएदार के पास क्यों आता है ?
- (3) रवीन्द्रनाथ ठाकुरने बालक विक्रम के बारे में क्या भविष्यवाणी की थी ?
- (4) विक्रम साराभाई की मृत्यु कब और कहाँ हुई थी ?
- (5) चुगलखोर कहलाना किसे पसंद नहीं है ? □क्यों ?
- (6) पहेलियाँ हमें किससे अवगत कराती हैं ?

(क) निम्नलिखित पात्र का परिचय लिखिए। (किन्हीं एक) (02)

- (1) लाखा बनजारा
- (2) सेठ

(ड) सही जोड़ मिलाइए। (02)

(अ) - (ब)

(1) बनजारा - चित्र के संग-संग

(2) कुर्जड़िन - कुत्ते की वफादारी

प्र. ३ (अ) निम्नलिखित प्रश्नों के सविस्तार उत्तर लिखिए। (किन्हीं दो) (04)

- (1) सुबह होने पर प्रकृति में कैसे बदलाव आते हैं ?
- (2) हिन्दवासियों में कैसी-कैसी विविधताएँ हैं ?
- (3) नदियों से हमें क्या संदेश मिलता है ?

- (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के एक-दो वाक्य में उत्तर लिखिए।
 (किन्हीं चार) (04)
- (1) हरियाली कहाँ-कहाँ दिखाई देती है ?
 - (2) माला में कौन-कौन से फूल एकरूप हुए हैं ?
 - (3) हमारे देश की क्या विशेषता है ?
 - (4) सज्जन लोग अपनी संपत्ति का उपयोग कैसे करते हैं ?
 - (5) साधु पुरुष कैसा होना चाहिए ?
- (क) निम्नलिखित काव्यपंक्ति का भावार्थ लिखिए। (02)
- रहिमन देखि बडेन को, लघु न दीजिए डारि ।
 जहाँ काम आवे सुई, कहाँ करे तलवारि ॥
- प्र. 4 सूचना अनुसार लिखिए।
- (A) निम्नलिखित संज्ञा का प्रकार लिखिए। (01)
- (1) अहमदाबाद
 - (2) सभा
- (B) निम्नलिखित सर्वनाम का प्रकार लिखिए। (01)
- (1) हम
 - (2) कोई
- (C) निम्नलिखित कहावत का अर्थ लिखिए। (02)
- (1) काला अक्षर भेंस बराबर
 - (2) जैसी करनी वेसी भरनी
- (D) निम्नलिखित शब्दों का लिंग-परिवर्तन कीजिए। (01)
- (1) ग्वाला
 - (2) अभिनेता
- (E) निम्नलिखित शब्दों का वचन परिवर्तन कीजिए। (01)
- (1) किताब
 - (2) लड़का
- (F) निम्नलिखित वाक्य में विरामचिह्न का प्रयोग कीजिए। (01)
- (1) सेठजी मेरे पास फूटी कौड़ी भी नहीं है
 - (2) कई लोग एसे होते हैं जो आदर्श की बातें करते हैं

(G) निम्नलिखित शब्दों को शब्दकोश के क्रम में लिखिए। (02)

- (1) समाधि (2) आश्चर्य (3) कला (4) कमल

(H) निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्यप्रयोग कीजिए। (02)

- (1) फूटी कौड़ी न होना -

(I) निम्नलिखित शब्दों का समानार्थी शब्द लिखिए। (01)

- (1) खुशी (2) सुबह

(J) निम्नलिखित शब्दों का विलोभ शब्द लिखिए। (01)

- (1) आदर (2) बुरा

(K) निम्नलिखित वाक्य में से रेखांकित संज्ञा का प्रकार -लिखिए। (01)

- (1) आशा विमान चलाती है।

- (2) नदी को लोकमाता कहते हैं।

(L) निम्नलिखित शब्द समूहका एक शब्द लिखिए। (01)

- (1) यात्रा में कुछ समय का ठहराव (2) पुत्र का पुत्र

प्र. 5 (अ) निम्नलिखित विषयों में से किसी एक विषय पर निबंध लिखिए। (08)

- (1) मेरा देश : भारत (2) मेरा प्रिय प्राणी

- (3) संगणक (कम्प्यूटर)

(ब) निम्नलिखित रूपरेखाके आधार से कहानी लिखकर (05)

अथवा

अपने मित्र को दिपावली की छुट्टियों में अजंता चलने के लिए आमंत्रित करता हुआ पत्र लिखिए।

(क) निम्नलिखित परिच्छेदको पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (8)

आप शुद्ध हृदय से इस बात पर विचार करें कि माता, मातृभूमि और मातृभाषा का आप पर भी ऋण है। एक जननी आपको जन्म देती है, एक की गोद में खेल-कूदकर और खा पीकर आप पृष्ठ होते हैं और एक आपको अपने भावों को प्रकट करने की शक्ति देकर आपके सांसारिक जीवन को सुखमय बनाती है, जिसका आप पर इतना उपकार है, उसके लिए कुछ करना क्या आपका परम कर्तव्य नहीं है ? प्यारे भाइयों, उठो ! आलस्य छोड़ो, काम करो और अपनी मातृभाषा की सेवा में तत्पर हो जाओ, इस व्रत का पालन करना तलवार की धार पर चलने के समान है। अत्यंत खेद का विषय है कि अधिकांश भारतवासी अपनी मातृभाषा की उपेक्षा करते हैं। वे अंग्रेजी बोलकर अपने अहंकार तथा दूषित मनोवृत्ति का परिचय देते हैं जो अपनी मातृभाषा का तिरस्कार करता है, उसे कभी देशभक्त नहीं कहा जा सकता।

प्रश्न :

- (1) हम पर किस किस का ऋण है ?
- (2) माता का ऋण हमें क्यों अदा करना चाहिए ?
- (3) किस व्रत का पालन करना अत्यंत कठिन है ?
- (4) किसे देशभक्त नहीं कहा जा सकता ?
- (5) गद्यांश को उपर्युक्त शीर्षक दीजिए।